

LÄNSIOSAN RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOS JA LAAJENNUS (WHD Gård) LUONTOSELVITYS

Markku Nironen

enviro

9.10.2014

LÄNSIOSAN RANTAOSAYLEISKAAVAN MUUTOS JA LAAJENNUS (WHD GÅRD)

LUONTOSELVITYS

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	3
2 AINEISTO JA MENETELMÄT	3
2.1 LÄHTÖTIEDOT	3
2.2 MAASTOTYÖT 2014	4
2.3 LUONTOKOhteiden ARVOTTAMINEN	4
3 TULOKSET	5
3.1 LUONNONOLOJAT JA KASVILLISUUS	6
3.1.1 OSA-ALUE 1	6
3.1.2 OSA-ALUE 2	7
3.1.3 OSA-ALUE 3	9
3.1.4 OSA-ALUE 4	10
3.1.6 OSA-ALUE 5	13
3.1.7 OSA-ALUE 6	14
3.2 ARVOKKAAT LUONTOKOhteET	15
3.3 LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN IV(A) LAJIT	19
3.4 UHANALAISET JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT LAJIT	19
3.4.1 UHANALAISET LAJIT	19
3.4.2 ALUEELLISESTI UHANALAISET JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT LAJIT	21
4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	21

Karttapohjat ja ilmakuvat © Maanmittauslaitos.

Kansi: Kariniemet-harju. Selvityksen valokuvat © Markku Nironen.

1 JOHDANTO

Länsiosan rantaosayleiskaavan muutos ja laajennus (WHD Gård) -niminen selvitysalue sijaitsee Mäntyharjun kunnan eteläosassa, Hietanen-nimisen järven ja Nurmaanjärven välisellä alueella. Selvitysalueen pinta-ala on noin 282 hehtaaria.

Karttaako Oy tilasi Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä selvitysalueen luontoselvityksen. Toimeksiantoon kuului luonnon yleispiirteiden selvitys, arvokaiden kasvillisuus- ja luontotyyppikohteiden inventointi sekä tiedossa olevien luontokohteiden nykytilan ja suojeluarvojen tarkistaminen yleiskaavoitukseen riittävällä tarkkuudella. Tässä raportissa esitellään Länsiosan rantaosayleiskaavan muutos ja laajennusalueen (WHD Gård) luonnonolot ja luontoarvot vuonna 2014 tehtyjen inventointien perusteella. Raportin on laatinut biologi, FM Markku Nironen Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:stä.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

2.1 Lähtötiedot

Mäntyharjun kunnan luonnosta ja arvokkaista luontokohteista on tehty yhteenvetoselvitys vuonna 2010 (Mikkelin seudun ympäristöpalvelut 2010). Raportissa on mainittu Länsiosan rantaosayleiskaavan alueelta yksi geologisesti arvokas kohde, Kariniemet-niminen harju, sekä kangasvuokon kasvupaikat Lassinvuorella. Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeen itäosassa -raportissa on esitelty yksi arvokas kallioalue: Lassinvuori–Vehnävuori (Husa ja Teeriaho 2007).

Selvitysalueen rannat kuuluvat Mäntyharjun länsiosan rantaosayleiskaava-alueeseen. Kaava on hyväksytty 29.3.2007. Rantaosayleiskaavassa Seikanlampi on merkitty sl-merkinnällä ja Nurmaanjoki kav/sl-merkinnällä. Muita luonnon suojelemiseen liittyviä merkintöjä kaavassa ei selvitysalueella koskien ole. Länsiosan rantaosayleiskaavaa varten on tehty luontoselvitys (Siitonen 2004). Luontoselvityksessä todetut alueella olevat erityiskohteet ovat kalataloudellisesti arvokas Nurmaanjoki ja Seikanlampi, joka on kaakkurin pesimälampi, sekä arvokas harjualue Kariniemet.

Nurmaankylän vetyautoratahanketta varten on tehty luontoselvitys marraskuussa 2013 (Parkko 2013). Selvitys kohdentui vetyautoradan alueelle. Selvityksessä löydettiin silmälläpidettävää ahokissankäpälää Vehkasuon pellon reunalta.

Tietoja uhanalaisista lajeista ja arvokkaista luontokohteista on lisäksi saatu tätä selvitystä varten Mikkelin seudun ympäristöpalveluista, Etelä-Savon ELY-keskuksesta (Eliölajit-tietojärjestelmän uhanalaistiedot) ja Etelä-Savon maakuntaliitosta.

2.2 Maastotyöt 2014

Työn tarkoituksena oli saada mahdollisimman kattava ja ajan tasalla oleva kuva selvitysalueen luonnonoloista ja luontoarvoista. Työ painotettiin niihin lajeihin ja luontotyyppeihin, joiden säilyttämiseen on lainsäädännön tuomat velvoitteet tai joiden huomioon ottaminen kaavasunnittelussa on maankäyttö- ja rakennuslain mukaista.

Elo-syyskuussa 2014 inventoitiin luonnon yleispiirteet ja arvokkaiden luontokohteiden esiintyminen koko selvitysalueelta. Inventointitietojen perusteella arvioitiin, täyttävätkö kohteet luonnonsuojelulain tai vesilain mukaan säilytettävän luontokohteen kriteerit ja onko niillä uhanalaisia luontotyyppejä tai lajeja tai niille sopivia elinympäristöjä.

2.3 Luontokohteiden arvottaminen

Arvokkaille luontokohteille (luku 3.2) annettiin seuraavan jaottelun mukainen arvoluokka (vrt. Söderman 2003). Alimpien luokkien (3 ja 4) kriteerit ovat ohjeellisia ja niiden soveltamisessa on huomioitu mm. kohteen pinta-ala, monipuolisuus, luonnontila ja huomionarvoinen lajisto.

1. Kansainvälisesti arvokkaat alueet (K)

Alueet, jotka on arvioitu kansainvälisten arviointikriteerien perusteella tähän luokkaan kuuluviksi, esim. Natura 2000 -alueet tai kansainvälisesti tärkeät linnustoalueet eli ns. IBA-alueet.

2. Valtakunnallisesti arvokkaat alueet (V)

Valtakunnallisissa luonnonsuojeluohjelmissa tai inventoinneissa valtakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyyppit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu valtakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joilla on erityistä merkitystä valtakunnallisesti uhanalaisten luontotyyppien tai lajien kannalta.

3. Maakunnallisesti arvokkaat alueet (M)

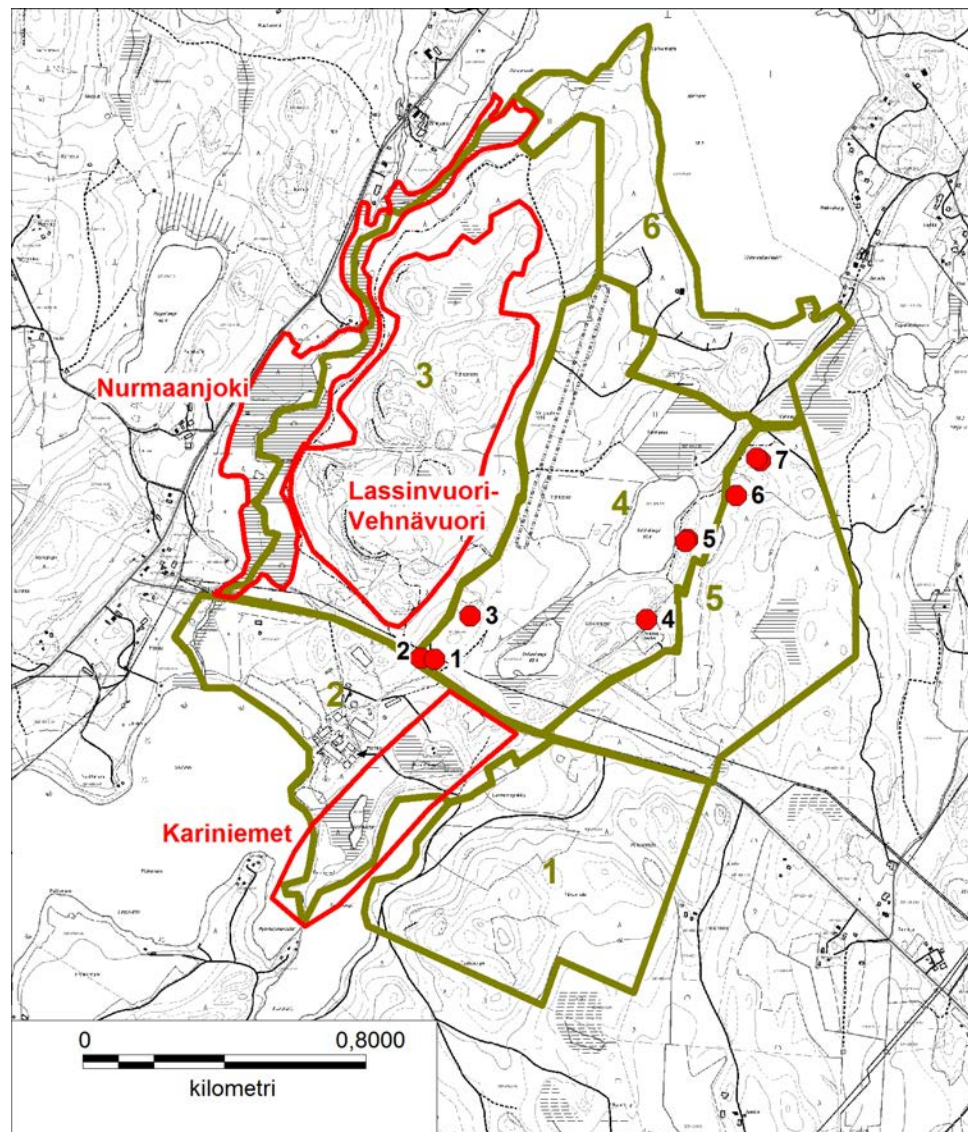
Valtakunnallisissa luonnonsuojeluohjelmissa tai inventoinneissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet. Kohteet, joiden luonnontila, luontotyyppit ja lajisto täyttävät samat kriteerit kuin luontotyyppien ja lajien inventointi- ja arviointiohjeissa tai luonnonsuojeluohjelmissa on annettu maakunnallisesti arvokkaille kohteille. Alueet, joilla on merkitystä valtakunnallisesti uhanalaisten luontotyyppien tai lajien kannalta. Alueet, joilla on (useita) silmälläpidettäviä tai alueellisesti uhanalaisia luontotyyppejä ja lajeja.

4. Paikallisesti arvokkaat alueet (P)

Kohteella esiintyy paikallisesti harvinaisia tai edustavia luontotyyppejä tai lajeja.

3 TULOKSET

Nurmaan selvitysalue rajautuu pohjoisessa Hietanen-nimisen järven rantaan, idässä metsäalueeseen, etelässä metsäalueeseen ja Nurmaanjärven rantaan sekä lännessä Nurmaanjokeen (kuva 1). Kaava-alueen eteläosan kautta kulkee Nurmaankyläntie. Maantien eteläpuolella on vanha tilakeskus, jossa on nykyisin mm. automuseo, hevostalli ja laitumia sekä majoitus- ja ravintolarakennukset. Selvitysalueen länsiosassa on Lassinvuoren–Vehnävuoren laaja kallioalue ja itäosassa Kariniemet–Seikanharjut-harjujakso. Harjujakson länsipuolella on pikkulampien ja järvien ketju: Raatolampi, Kompunlampi, Seikanlampi ja Vehkalampi. Seikanharjun itä- ja länsipuolella on peltoja. Selvitysalueen keskiosa on rakenteilla vetyautojen testaurata.

Kuva 1. Selvitysalue. Raportissa kuvatut osa-alueet on rajattu vihreällä viivalla ja arvokkaat luontokohteet punaisella viivalla. Kangasvuokon kasvupaikat on merkitty punaisilla ympyröillä.

3.1 Luonnonolot ja kasvillisuus

Selvitysalue jaettiin asutuksen, tiestön ja luonnonolojen perusteella kuuteen osa-alueeseen (kuva 1), joiden luonnonoloja ja kasvillisuutta kuvataan yleispiirteisesti seuraavissa alaluvuissa.

3.1.1 Osa-alue 1

Osa-alue sijaitsee selvitysalueen kaakkoisosassa. Osa-alueen eteläosassa on Taskunmäen ja koillisosassa Pampunmäen kallio- ja metsäalueet. Osa-alueen luoteisosassa on Lammasropakko-niminen peltoalue. Osa-alueen metsät ovat pääosin mustikka- ja puolukkatyypin taimikoita tai nuoria kangasmetsiä. Osa-alueen kaakkoisosassa ja pohjoisosassa lähellä maantietä on kuusivaltaista mustikkatyypin metsää. Pihtalahdentien ja pellon välissä on kapea, lehtipuuvaltainen (koivut, harmaaleppä, haapa ja raita) metsäkaistale. Ajotien ja Taskulammen rannan välissä on nuorta ja varttunutta puolukka- ja mustikkatyypin mäntyvaltaista metsää. Puustossa on vanhoja koivuja ja muutama mäntykelo. Lähellä rantaa kasvillisuus on paikoin oravanmarja–mustikkatyypin lehtomaisista kangasta.

Pampunmäen eteläpuolella on kallioisten mäkien välisessä painanteessa pienialainen suo (kuva 2). Suon keskiosa on kasvillisuudeltaan tavanomaista saranevaa ja reunat sararämettä. Suolla kasvaa mm. pullosaraa, isokarpaloa, tupasviljaa ja pyöreälehtikihokkia. Suon reunalta lähtee oja kaakkoon. Suon reunametsät ovat nuoria männiköitä.

Kuva 2. Osa-alue 1. Pampunmäen eteläpuolen suo.

Taskulammen rantapuustossa on tervaleppää, koivua ja mäntyä. Hiekkapohjaisessa rannassa on kapeahko vyöhyke järviruokoa, viiltosaraa, viitakastikkaa, suomyrttiä ja siniheinää (kuva 3). Ranta-alueen eteläosassa on soutuveneen pitopaikka.

Kuva 3. Osa-alue 1. Taskulammen rantakasvillisuutta.

3.1.2 Osa-alue 2

Osa-alueena on selvitysalueen eteläosan Kariniemet ja tilakeskuksen alue. Kariniemet on kapea, metsäinen harjuselänne (ks. kansikuva), joka laajenee Kom-puralammen kohdalla länteen. Kariniemet on II luokan pohjavesialuetta ja maakuntakaavan geologisesti arvokas kohde (ks. alaluku 3.2). Harjun länsipuolella on kaksi suorantaista lampea, jotka on rajattu mukaan geologisesti arvokkaaseen alueeseen. Mattilan tilakeskuksessa on nykyisin mm. automuseo, hevostalli, majoitus- ja ravintolarakennukset. Osa-alueen länsiosassa on hevoslaitumia ja peltoja. Automuseosta länteen on mustikkatyypin harvennettua ja vartunutta männikköä.

Taskulammen rannassa Kariniemet-harjualueen kohdalla on kapeana rantakasvillisuutena mm. järviruokoa, suomyrttiä ja muuta tavanomaista lajistoa (kuva 4). Kariniemet katkeaa matalaan Pyörästimensalmeen. Salmen pohjois- ja länsipuolella Jokilahden rannassa on järviruokovyöhyke ja paikoin järviruokoluh-taa (kuva 5). Vedessä kasvaa mm. lummetta ja ulpukkaa. Rannassa on kapea puustoinen vyöhyke. Peltojen kohdalla puustoa on raivattu maiseman avartamiseksi.

Kuva 4. Osa-alue 2. Taskulammen länsiranta.

Kuva 5. Osa-alue 2. Jokilahden rantaa.

Osa-alueen länsiosassa on fasaanitarha. Tarhasta etelään päin on peltojen välissä kapea harvapuustoinen alue (kuva 6), jossa kasvaa mm. varttuneita koivuja ja haapoja, vanha kuusi ja isoja pihlajia. Aluskasvillisuudessa on harvapuustoisille pellonreunametsille tyypillistä lajistoa, kuten hietä- ja metsäkastikkaa, nokkosta ja vadelmaa. Maantien eteläpuolella Nurmaanjoessa on vanhoja patorakenteita. Joen varressa on kapealti järviruokoa ja muita tyypillisiä rantakasveja. Joen länsipuolen puustoa on harvennettu ja kasvillisuus on hyvin rehevää. Hieskoivujen, harmaaleppien, tuomien ja pihlajien alla kasvaa lehtipuuvesakkoa, vadelmaa, maitohorsmaa, vuohenputkea ja mesiangervoa. Kosteissa, kaitvetuissa painanteissa tavataan mm. punakoisoa.

Kuva 6. Osa-alue 2. Metsä vanhasta fasaanitarhasta etelään.

3.1.3 Osa-alue 3

Osa-alueena on Vehnävuorentien ja Nurmaanjoen välinen alue. Osa-aluetta hallitsevat Lassinvuoren ja Vehnävuoren laajat kallio- ja metsäalueet sekä osa-alueen länsiosassa Nurmaanjoen vaikeakulkuiset luhta-alueet ja rantametsät. Osa-alueelle on rakennettu ulkoilureitti, joka kiertää osa-alueen pohjoisosan kautta Vehnävuorentielle (kuva 7). Osa-alueen eteläosaan on tulossa luontopolku, joka on linjattu Lassinvuoren–Vehnävuoren kallioalueelle.

Kuva 7. Osa-alue 3. Ulkoilureitti Lassinvuoren länsipuolella.

Lassinvuoren–Vehnävuoren kallioalue on todettu kallioalueinventoinnissa (Husa & Teeriaho 2007) arvokkaaksi kallioalueeksi, arvoluokka 4 (ks. alaluku 3.2).

Arvokkaan kallioalueen rajauksen ja osa-alueen rajan väliset metsät ovat pääosin mustikka- ja puolukkatyyppin nuorta–varttuvaa mäntyvaltaista metsää. Osa-alueen itäosassa on pari kuviota mustikkatyyppin varttuvaa kuusivaltaista metsää. Osa-alueen koillisosassa oleva puro on perattu. Uuden ulkoilureitin länsipuolella ojan varressa on lehtipuuvaltaista käenkaali–mustikkatyyppin lehtomaista kangasta ja pienialainen saniaislehto. Ojanvarrella kasvaa mm. hiirenporrasta, nokkosta, karhunputkea ja rönsyleinikkiä. Ulkoilureitin itäpuolella ojan varressa on käenkaali–mustikkatyyppin ja mustikkatyyppin kuusikkoa. Vehnävuoren pohjoisosassa on pieni sarakorpi, jossa on vanhoja ojia. Suolla kasvaa harmaaleppää, koivua, korpipaatsamaa, pullosaraa, raatetta, isokarpaloa, metsäkortetta ja kurjenjalkaa. Osa-alueen luoteisrinteellä on pienialainen lehtokorpi, jossa kasvaa mm. hiirenporrasta, mesiangervoa, okarahkasammalta, rantalpia ja karhunputkea.

Osa-alueen länsiraja on Nurmaanjoessa. Nurmaanjoen koillishaara alkaa Hietanen-nimisen järven Piiraanlahdesta ja yhtyy Syväjärvestä laskevaan uomaan. Nurmaanjoki päättyy Nurmaanjärven Jokilahteen. Mäntyharjun länsiosan rantaosayleiskaavassa Nurmaanjoki on merkitty kav/sl-alueeksi. Nurmaanjoki ja sen varrella olevat kasvillisuudeltaan monipuoliset luhdat ja suot ovat paikallisesti arvokas luontokohde (kts. alaluku 3.2).

3.1.4 Osa-alue 4

Osa-alueen itäosassa on Seikanharjut-niminen harjujakso, joka jatkuu Hietanen-nimisen järven itäpuolitse pohjoiseen. Harjujakson länsipuolella on kaksi lampea, Vehsuo-niminen peltoalue ja ojitettu Rahkasuo. Osa-alueen itäosaan on rakenteilla vetyautojen testirata. Seikanlammen eteläpuolella on sähkölinja.

Seikanharjut on II luokan pohjavesialuetta ja samaa harjujaksoa kuin Karitniet. Seikanharjuilla on Vehkalammesta etelään päin pääosin nuorta männikköä ja siemenpuuasentoon hakattua metsää, joka kasvaa nykyisin mäntytaimikkoa (kuva 8). Kasvillisuudessa on puolukka- ja mustikkatyyppin lajistoa. Pieneltä alueelta harjun eteläosasta on otettu maa-ainesta. Harjun laelta on aiemmin löydetty kangasvuokkoa (ks. alaluku 3.4.1). Harjun itäpuolelle on rakennettu fasaanitarha.

Kuva 8. Osa-alue 4. Seikanharjun itärinne.

Vehkalammen itäpuolella oleva kapea ja jyrkkärinteen harju on puolukka-tyypin varttunutta männikköä (kuva 9). Harjun laella on paikoin sianpuolukka-kasvustoja. Harjun laelta löytyi kahdesta paikasta kangasvuokkoa (ks. alaluku 3.4.1). Harjun ja rannan väliin on rakennettu ulkoilureitti. Harjun itäpuolella on taimikkoa ja avohakkuualue.

Kuva 9. Osa-alue 4. Harjun länsirinne Vehkalammen kohdalla.

Osa-alueen länsiosan metsät ovat laajalti taimikoita ja nuoria männiköitä. Vehnävuorentien itäpuolella on puolukka- ja mustikkatyypin varttunutta, valoisaa männikköä. Lähellä maantietä, Vehnävuorentien molemmin puolin kasvaa kangasvuokkoa (ks. alaluku 3.4.1). Toinen kangasvuokon kasvupaikka on varttunutta mäntyä kasvavalla rinteellä maantiestä noin 200 metriä pohjoiseen (ks. alaluku 3.4.1).

Seikanlampi on pieni suorantainen lampi (kuva 10), jossa kasvaa mm. ulpukkaa ja lummetta. Lammen reunussuo on saranevaa, jonka kasvilajistoon kuuluvat mm. pullo-, jouhi- ja mutasara, raate, leväkkö ja isokarpalo. Nevan ja kiennäismaan välissä on isovarpu-, kangas- ja tupasvillarämettä. Reunarämeellä on vanhoja, pienialaisia turvekaivantoja. Lammelta lähtee laskuoja pohjoiseen Vehkalampeen. Oja on laskenut aikanaan lammen pintaa. Seikanlammella on pesinyt kaakkuri (ks. alaluku 3.4.2).

Seikanlammen ja Vehkalammen välisen ojan varrella on nuorta-varttunutta lehtipuuvaltaista metsää ja nuorta kuusikkoa. Kasvillisuudessa on lehtomaisen kankaan lajistoa, mm. metsäimarretta, karhunputkea ja isotalvikkia sekä aukopaikoissa maitohorsmaa, vadelmaa ja nokkosta. Lehtipuuvaltainen metsä jatkuu Vehkalammen lounaispuolelle pellon reunaan saakka. Alue on ollut aiemmin peltoa.

Kuva 10. Osa-alue 4. Seikanlammen rantanevaa.

Vehkalampi on noin 300 metriä pitkä ja hieman yli sata metriä leveä lampi (kuva 11). Lammen pohjoispuolelle on rakenteilla metsästysmaja. Lammen rantaa reunustaa kapeahko järviruokovyöhyke ja ruokoluhta. Tämän lisäksi rannalla kasvaa mm. suomyrttiä, suoputkea, rantakukkaa, kurjenjalkaa, pullosaraa, vaiveroa ja ranta-alpia. Elokuussa 2014 lammella oli kaakkuripari. Lammen pohjoispuolella on ojitettu Rahkasuo. Suo on nuorta männikköä kasvavaa rämemuuttumaa.

Kuva 11. Osa-alue 4. Vehkalammen pohjoisrannan järviruokoluhtaa.

3.1.6 Osa-alue 5

Selvitysalueen itäosa on pääosin metsää. Osa-alueen rajana olevan ajotien itäpuolella on kaksi peltoaluetta. Eteläosan peltoalueella on voimajohto. Osa-alueen pohjoisrajana on Vehkalammen laskuoja.

Eteläosan pellon ja maantien välinen metsä on mustikkatyypin varttunutta kuusikkoa ja länsiosassa mustikkatyypin varttunutta mänty–koivusekametsää.

Eteläosan pellon pohjoispuoliset metsät ovat pääosin mustikkatyypin taimikoita tai nuoria männiköitä. Osa-alueen pohjoisosan supassa ja sen pohjoisrinteellä sekä harjumuodostuman laella on mustikka- ja puolukkatyypin varttunutta männikköä (kuva 12). Supan pohjoisrinteellä kasvaa kangasvuokkoa (ks. alaluku 3.4.1). Toinen kangasvuokon kasvupaikka on Vehkalammen koillispuolella, nuoren männikön ja puustosta raivatun alueen reunalla (ks. alaluku 3.4.1). Osa-alueen itäosassa olevan suon eteläpuolella on mustikkatyypin varttuvaa kuusikkoa.

Osa-alueen itäosassa on pienialainen suo (kuva 13). Suon keskiosa on tupasvillarämettä ja nevarämettä, joissa kasvaa mäntyä, koivua, vaiveroa, suopursua, isokarpalaa, tupasvillaa, jouhisaraa, pullosaraa ja leväkköä. Suon laiteilla on isovarpurämettä ja korpirämettä. Suon eteläreunalla on vanha oja ja pohjoisosassa on vanhoja kaivantoja.

Kuva 12. Osa-alue 5. Osa-alueen pohjoisosan harjualuetta. Supan rinteessä on kangasvuokon kasvupaikka.

Kuva 13. Osa-alue 5. Itäosan suo.

3.1.7 Osa-alue 6

Hietanen-nimisen järven ranta-alueelle on rantaosayleiskaavassa merkitty Hii-denkellarinlahden pohjukasta Särkänniemeen ulottuvalle alueelle 17 rakennus-paikkaa ja Piiraanlahteen kolme rakennuspaikkaa. Ranta-alue on varattu hy-väksytyssä kaavassa lähes kokonaan rakentamiseen, joten osa-aluetta ei inven-toitu uudelleen.

3.2 ARVOKKAAT LUONTOKOhteet

Länsiosan rantaosayleiskaavan muutos ja laajennus (WHD Gård) -alueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita tai luonnonmuistomerkkejä. Lähin Natura 2000 -alue (Kiihtelysniemi) on noin kolme kilometriä selvitysalueen luoteispuolella.

Selvitysalueella on kolme luonnonoloiltaan arvokasta aluetta. Kohteet ovat luonnonolojen perusteella paikallisesti arvokkaita.

1. Lassinvuori–Vehnävuori (osa-alue 3, arvoluokka P)

Lassinvuoren–Vehnävuoren kallioalue on kallioalueinventoinnissa todettu 4. arvoluokan kallioalueeksi. Arvoluokkiin 1–4 kuuluvat kallioalueet sisältävät sellaisia biologisia, geologisia tai maisemallisia arvoja, joilla on valtakunnallista tai muutoin huomattavaa merkitystä luonnonsuojelun kannalta (Husa & Teeriaho 2007). Lassinvuoren etelärinteellä on yli 10 metriä korkea jyrkänne. Kallionraoissa ja valuvesipinnoilla on vaatealiasta lajistoa, mm. ketoparta- ja kivikutrisammalta, haurasloikkoa ja tummaraunioista. Kalliohyllillä kasvaa mm. ukontulikukkaa, mäkiminttua ja pikkutervakkoa (Husa & Teeriaho 2007). Mäkiminttu on Etelä-Savossa alueellisesti uhanalainen (RT) laji. Jyrkänteen päältä on kauniit näköalat etelään. Lakiosassa on vanhaa kalliomännikköä (kuva 14). Lassinvuoren kaakkoispuolella on nuorta–varttunutta puolukkatyyppin männikköä. Muutoin Lassinvuoren rinteet ovat pääosin nuorta puolukka–mustikkatyyppin metsää. Lassinvuoren ja Vehnävuoren välisellä alueella on kalliokumpareita, joiden lakiosat ovat varttunutta kalliomännikköä. Kasvillisuus on tavanomaista: kalliopaljastumilla on poronjäkälä- ja sammalvaltaista sekä kanerva- ja puolukkatyyppin kasvillisuutta. Puustossa on jonkin verran mäntykeloja ja maapuita. Lassinvuoren koillispuolella on kalliorinteen painaumaan syntynyt pienialainen suo. Suon reunat ovat taimikkoa. Suon kasvillisuus pääosin sararämettä, jossa kasvaa mm. pullo- ja tähtisaraa, tupasvillaa, isokarppaloa, suopursua ja virpajua.

Vehnävuoren eteläosassa on useita jyrkänteitä ja kalliopaljastumia. Jyrkäntien laella ja kalliopaljastumissa on poronjäkälä–kanervavaltaista kasvillisuutta ja metsä vanhaa kalliomännikköä (kuva 15). Kallioalueen länsirinteellä on pieni metsikkö varttunutta puolukka- ja mustikkatyyppin männikköä. Vehnävuoren alue on pääosin mustikka- ja puolukkatyyppin nuorta–varttuvaa mäntyvaltaista metsää.

Kuva 14. Osa-alue 3. Lassinvuoren jyrkänteen reuna.

Kuva 25. Osa-alue 3. Vehnävuoren eteläosan kallioita.

2. Karitniemi (osa-alue 2, arvoluokka P)

Karitniemi on kapea hajuselänne (kuva 16), jonka eteläosassa on pienialainen tasanne. Pohjoisosassa, maantien eteläpuolella harjua laajenee länteen. Harjua alueen puusto on varttunutta, valoisaa männikköä ja kasvillisuus harjumaastolle tavanomaista puolukka- ja mustikkatyyppejä. Paikoin kasvaa sianpuolukkaa ja kangaskeltaliekoa. Maantien eteläpuolella on maa-ainesten ottamisalueita. Osaan näistä on tuotu maa-aineksia. Harjua alueella on vanhoja ajoteitä ja uusi ulkoilureitti.

Kuva 36. Osa-alue 2. Karitniemet-harjualueen eteläosaa.

Harjun länsipuolella on kaksi suorantaista lampea: Kompunlampi ja Raatolampi. Kompunlammen pohjoisrannalla on laituri ja mökki (kuva 17). Lammessa kasvaa ulpukkaa ja lummetta sekä rantanevalla mm. pullosaraa, leväkköä, tupasvillaa, valkopiirtoheinää, pyöreälehtikihokkia, isokarpaloa ja vaiveroa. Lammen eteläosassa on myös sararämettä. Neva- ja nevarämealuetta ympäröi isovarpu- ja kangasräme. Kompunlammen ja Raatolammen välissä on oja. Raatolampi (kuva 18) on kasvillisuustyypeiltään ja lajistoltaan lähes samanlainen kuin Kompunlampi. Edellä mainittujen kasvillisuustyyppien lisäksi Raatolammen reunussuolla on lyhytkorsirämettä.

Kuva 47. Osa-alue 2. Kompunlampi.

Kuva 18. Osa-alue 2. Raatonlampi.

3. Nurmaanjoki (osa-alue 3, arvoluokka P)

Nurmaanjoen koillishaara alkaa Hietanen-nimisen järven Piiraanlahdesta ja yhtyy Syväjärvestä laskevaan uomaan. Nurmaanjoki päättyy Nurmaanjärven Joki-lahteen. Nurmaankoesta inventoitiin tämän selvityksen yhteydessä joen itäpuolen rantaluhdat ja rantametsät. Joen itärannalla on vaihtelevasti järviruovikkoa sekä ruoko-, paju- ja hieskoivuluhtaa. Luhta-alueella kasvaa järviruo'on lisäksi mm. viilto-, jouhi- ja pullosaraa, suoputkea, suomyrttiä, siniheinää, kurjenjalkaa, rantakukkaa, ranta-alpia ja viitakastikkaa. Joen uoma on kapea ja mutkitteleva. Vedessä kasvaa mm. ulpukkaa, uistinvitaa ja lummetta. Jokijakson puolivälissä on kasvillisuudeltaan monipuolinen alue, jossa on edellä mainittujen kasvillisuustyyppeiden lisäksi paikoin sara- ja ruoholuhtaa (kuva 19). Sara- ja ruoholuhdalla kasvaa edellä mainittujen lajien lisäksi mm. luhtakuusiota, lettoa ja okarahkasammalta, isokarpaloa sekä ravinteikkaiden soiden kasveihin lukeutuvia keltasaraa ja ruskopiirtoheinää, joka on Suomessa silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Savossa alueellisesti uhanalainen (RT) laji. Paikoin on myös nevarämettä, jossa kasvaa mm. siniheinää, pullo- ja jouhisaraa, tupasvillaa ja suomyrttiä.

Piiraanlahden pohjukassa on hieskoivuvaltaista tulvanalaista rantametsää, jossa kasvaa myös tervaleppää ja mäntyä. Aluskasvillisuus on viitakastikkavaltaista. Lisäksi rantametsässä on isovarpu- ja tupasvillarämettä. Jokivarressa, luhdan ja kangasmetsän välissä, on useimmiten kapealti hieskoivuvaltaista metsää. Puustossa on myös harmaa- ja tervaleppää, haapaa, mäntyä, raitaa ja tuomea. Muutamain paikoin kasvillisuudessa on lehtokorven piirteitä, mm. okarahkasammalta, kurjenjalkaa, korpipaatsamaa, lillukkaa ja sudenmarjaa. Jokijakson eteläosissa on tulvanalaista hieskoivuvaltaista metsää, jota on harvennettu.

Kuva 19. Osa-alue 3. Nurmaanjoki.

3.3 LUONTODIREKTIIVIN LIITTEEN IV(A) LAJIT

Luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentin mukaan luontodirektiivin liitteessä IV(a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty. Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien esiintymistä alueella ei ole selvitetty.

Ympäristöhallinnon Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osassa (Etelä-Savon ELY-keskus 2014) on yksittäinen tieto kirjoverkkoperhosen esiintymisestä, mutta tarkkaa havaintopaikkaa ei ole tiedossa. Kirjoverkkoperhonen kuuluu EY:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV(a) lajeihin.

3.4 UHANALAISET JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT LAJIT

Ympäristöhallinnon Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osassa (Etelä-Savon ELY-keskus 2014) on useita esiintymistietoja uhanalaisesta kangasvuokosta. Kangasvuokon lisäksi on vanha tieto uhanalaisesta maitepunatäplä-nimisestä perhostesta Nurmaan kylän alueelta. Tarkka löytöpaikka ei ole tiedossa.

3.4.1 UHANALAISET LAJIT

Kangasvuokko

Kangasvuokko on Suomessa uhanalainen, vaarantuneeksi luokiteltu laji (Rassi ym. 2010). Kangasvuokko on myös luonnonsuojelulain 42 §:n nojalla rauhoitettu laji. Se kasvaa maamme eteläosissa kuivissa ja kuivahkoissa kangasmetssissä. Tyypillisiä kasvupaikkoja ovat mm. harjut ja reunamuodostumat, kalliometsät ja teiden varret. Kangasvuokko suosii valoisia kasvupaikkoja, joilla kilpaileva kasvillisuus ei ole liian korkeaa. Paksu sammal- tai karikepeite estää lajin siementen itämistä.

Selvitysalueelta on löytynyt kangasvuokkoja yhdeksältä paikalta. Kahdelta paikalta kangasvuokot ovat hävinneet ja yhdeltä paikalta niitä ei kesän 2014 inventoinnissa löytynyt, vaikka kasvupaikka on säilynyt kangasvuokolle sopivana. Seuraavassa käytetty kasvupaikkojen numerointi on sama kuin kuvassa 1 (sivu 5).

Kuva 20. Kangasvuokon lehtiä puolukan seurassa, kohde 7.

1. Vehnävuorentien itäpuolella, noin metrin etäisyydellä tien reunasta kasvaa kangasvuokkoja. Pieneltä alueelta löytyi neljä kangasvuokon lehtiruusuketta. Alueelta on myös aiemmin löydetty neljä kangasvuokkoa (Etelä-Savon ELY-keskus 2014).
2. Vehnävuorentien länsipuolelta pienen rakennuksen läheltä löytyi neljä kangasvuokkoa. Alueelta on aiemmin löydetty kangasvuokkoja (Etelä-Savon ELY-keskus 2014).
3. Vehnävuoren itäpuolella olevalta rinteeltä löytyi kaksi kangasvuokkoa. Alueelta on aiemmin löydetty neljä kangasvuokkoa (Etelä-Savon ELY-keskus 2014). Toinen kangasvuokon kasvupaikka on ollut Vehnävuoren tien lähellä (Etelä-Savon ELY-keskus 2014), mutta siihen on tasattu puuvaraston pohja.
4. Seikanharjun laelta on keväällä 2006 löydetty 10 kukkivaa kangasvuokkoa (Etelä-Savon ELY-keskus 2014). Elokuussa 2014 kangasvuokkoja ei löydetty. Kasvupaikka on säilynyt ennallaan. Harjun itäpuolella on ollut toinen kangasvuokon kasvupaikka. Tälle alueelle on rakennettu fasaanitartta.
5. Vehkalammen itäpuolen kapean harjun laelta löytyi kangasvuokkoa kahdesta paikasta, molemmista kaksi lehtiruusuketta. Alueelta ei ole aiempia tietoja kangasvuokosta.

6. Vehkalammen koillispuolella taimikon ja puustosta raivatus alueen reunalla oli kolme kangasvuokon lehtiruusuketta. Aiemmin kangasvuokkoa on löydetty neljästä kohdasta (Etelä-Savon ELY-keskus 2014).
7. Vehkalammen koillispuolisen supan rinteessä kasvoi kangasvuokkoa kahdessa paikassa, molemmissa kaksi lehtiruusuketta (kuva 20). Rinteen metsä on puolukkatyyppin varttunutta männikköä. Tämän kohteen läheltä on aiemmin löydetty kangasvuokkoja (Etelä-Savon ELY-keskus 2014).

3.4.2 ALUEELLISESTI UHANALAISET JA SILMÄLLÄPIDETTÄVÄT LAJIT

Silmälläpidettävistä lajeista Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osassa (Etelä-Savon ELY-keskus 2014) on maininta kaakkurista, ketonoidanlukosta ja kelta-apilasta.

Kaakkuri on pesinyt Seikanlammella kesällä 2001. Kaakkurin pesinnästä selviytysalueella ei ole tämän jälkeen varmistettua tietoa. Kesän 2014 maastotöissä havaittiin kaakkuripari Vehkalammella.

Ketonoidanlukkoa ja kelta-apilaa kasvaa metsän ja pellon laidalla, hiekkapohjaisella kedolla. Ketonoidanlukkoja laskettiin 110 yksilöä kesällä 2013. Kelta-apilaa oli joitain kymmeniä yksilöitä syksyllä 2008. Kasvupaikat ovat työmaa-alueella, joten niitä ei inventoitu kesällä 2014.

Vetyautojen testiradan inventoinnissa löydettiin silmälläpidettävää (NT) ahokissankäpälää Vehkasuon pellon reunalta neliömetrin alueelta (Parkko 2013). Kasvupaikka on työmaa-alueella, joten sitä ei inventoitu kesällä 2014.

Kesän 2014 inventoinnissa todettiin Nurmaanjoen rantaluhdalla kasvavan ruskokopirtoheinää. Se on Suomessa silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Savossa alueellisesti uhanalainen (RT) laji.

Alueellisesti uhanalainen (RT) mäkiminttu on tavattu Lassinvuoren arvokkaalta kallioalueelta (Husa & Teeriaho 2007).

4 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Etelä-Savon ELY-keskus 2014: Ympäristöhallinnon Hertta-tietojärjestelmän Eliölajit-osa. Tiedot uhanalaisista ja muista merkittävistä lajeista.

Husa, J. & Teeriaho, J. 2007: Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Etelä-Savossa ja Päijät-Hämeen itäosassa. Raporttiluonnos (julkaisematon moniste). – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 257 s.

Mikkelin seudun ympäristöpalvelut 2010: Mäntyharjun luonto ja arvokkaat luontokohteet. – Mikkelin seudun ympäristöpalvelujen julkaisuja.

Parkko, P. 2013: Mäntyharjun Nurmaan kylän vetyautoratahankkeen luontoselvitys. – Maanmittauspalvelu Puttonen. 6 s.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 8/2008:1–264.
- Raunio, A., Schulman, A. & Kontula, T. (toim.) 2008b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008:1–572.
- Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen, M. 2004: Direktiivilajien huomiioon ottaminen suunnittelussa. – Suomen ympäristö 742:1–113.
- Siitonen, M. 2004: Mäntyharjun rantayleiskaavoitus. Länsiosan luonto- ja maisemaselvitys 2001. Versio 8.2.2004. – Mäntyharjun kunta.
- Söderman, T., 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Ympäristö-opas 109:1–196.